

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS TIESNESIS

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. e-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

Satversmes tiesas tiesneses

Daigas Rezevskas

ATSEVIŠKĀS DOMAS

Rīgā 2017. gada 2. novembrī

lietā Nr. 2016-14-01

**„Par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 6., 7. un 9. panta atbilstību
Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un
109. pantam”**

1. Satversmes tiesa 2017. gada 19. oktobrī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2016-14-01 „Par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 6., 7. un 9. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam” (turpmāk – Spriedums) un atzina Solidaritātes nodokļa likuma 6. pantu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no 2019. gada 1. janvāra, bet izbeidza tiesvedību lietā daļā par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 6., 7. un 9. panta atbilstību Satversmes 109. pantam, kā arī daļā par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 7. un 9. panta atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Lieta tika ierosināta pēc konstitucionālās sūdzības, kas savukārt ierosināta pēc trīsdesmit septiņu fizisko personu pieteikumiem.

Nevaru piekrist vairākiem Spriedumā ietvertajiem secinājumiem.

Argumentējot savu viedokli, izmantošu Spriedumā lietotos saīsinājumus.

2. Piekrītu Satversmes tiesas lēmumam izbeigt tiesvedību lietā daļā par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 6., 7. un 9. panta atbilstību Satversmes 109. pantam. Tāpat piekrītu tam, ka Solidaritātes nodokļa likuma 6. pants neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam. Tomēr nepiekrītu lēmumam izbeigt tiesvedību lietā daļā par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 7. un 9. panta atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, kā arī vairākiem Spriedumā ietvertajiem argumentiem turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

3. Latvija ir demokrātiska tiesiska valsts. Tas ir Latvijas suverēna (tautas) lēmums un Latvijas tiesiskās sistēmas pamatnorma. No šīs pamatnormas tiek atvasināti vispārējie tiesību principi, kas noteic tiesiskās sistēmas saturu un struktūru. Pamatnorma kopsakarā ar vispārējiem tiesību principiem aizsargā suverēna vērtības. Viena no šādām vērtībām ir solidaritāte, kura citstarp izpaužas arī sociālās nevienlīdzības mazināšanā un novēršanā. Tātad solidaritātes aizsardzībai un nodrošināšanai demokrātiskas tiesiskas valsts apstākļos jānotiek saskaņā ar vispārējiem tiesību principiem un pamatnormu – demokrātiska tiesiska valsts.

Demokrātiskas tiesiskas valsts tiesiskās sistēmas galīgais mērķis ir taisnīgums, tā nodrošināšana. Lai taisnīgums tiktu īstenots katrā konkrētā lietā, jābūt izpildītiem vairākiem nosacījumiem, proti, jānodrošina: 1) saskaņa un līdzsvars; 2) vienādos un salīdzināmos apstākļos esošu personu vienlīdzība un 3) labumu sadale proporcionāli nopelniem. Tikai tad, ja valsts darbība konkrēta jautājumā risināšanā atbilst visiem šiem kritērijiem, taisnīgums ir nodrošināts. Tātad arī sociālās nevienlīdzības mazināšanai un novēršanai, proti, solidaritātes sekmēšanai, Latvijas tiesiskajā sistēmā jānotiek atbilstoši taisnīguma principam. Tomēr likumdevējs, pieņemot Solidaritātes nodokļa likumu, ir pārkāpis vairākus taisnīguma principa elementus.

4. Sprieduma 23. punkts ir balstīts uz Satversmes tiesas judikatūru par to, ka nodokļu tiesību jomā likumdevējam ir tiesības izvēlēties nodokļu objektu un nodokļu maksātāju loku (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 6. decembra*

sprieduma lietā Nr. 2010-25-01 10. punktu) un ka likumdevēja izšķiršanās par to, kāds nodoklis būtu nepieciešams, ir lietderības jautājums (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2008. gada 30. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2007-23-01 7. un 11. punktu*). Es piekrītu tam, ka likumdevēja rīcības brīvības robežas jauna nodokļa ieviešanā ir ar valsts attīstības prioritātēm saistīts politiskas izšķiršanās jautājums. Tomēr personai konstitucionāls pienākums maksāt nodokļus rodas tikai tad, ja šie nodokļi ir noteikti pienācīgā kārtībā (*sal. ar, piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 6. decembra sprieduma lietā Nr. 2010-25-01 10. punktu*). Tātad, lai atzītu, ka nodokļa subjekts un objekts, kas noteikti Solidaritātes nodokļa likuma 3. un 5. pantā, un nodokļa maksāšanas kārtība, kas noteikta Solidaritātes nodokļa likuma 7. un 9. pantā, nerada vienlīdzības principa pārkāpumu, būtu jāsecina, ka solidaritātes nodoklis ir noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu.

5. Pienācīgā kārtībā pieņemts likums demokrātiskā tiesiskā valstī visupirms ir tāds likums, kas vērsts uz taisnīguma kā tiesiskās sistēmas galīgā mērķa sasniegšanu. Proti, pienācīgā kārtībā pieņemtam likumam ir jānodrošina saskaņa un līdzsvars, vienādos un salīdzināmos apstākļos esošu personu vienlīdzība un labumu sadale proporcionāli personu nopelniem. Līdz ar to taisnīguma princips demokrātiskā tiesiskā valstī ierobežo likumdevēja rīcības brīvību likuma pieņemšanā, sākot jau ar likuma mērķa, subjektu un objektu izvēli. Tomēr izskatāmās lietas materiālos nebija iespējams gūt apstiprinājumu tam, ka likumdevējs, izvēloties Solidaritātes likuma mērķi, subjektus un objektu, būtu pienācīgā kārtībā apsvēris, kā šis likums nodrošinās visu iepriekš minēto taisnīguma principa kritēriju ievērošanu.

Ekonomiskās efektivitātes apsvērumi demokrātiskā tiesiskā valstī ir vispārējā tiesību principa – taisnīguma – konkretizācijas elements, kas aptverts ar prasībām pēc saskaņas un līdzsvara, vienlīdzības un proporcionālas labumu sadales. Tiesu varas kompetencē ietilpst izvērtēšana, vai likumdevēja veiktā taisnīguma principa konkretizācija, balstoties uz ekonomiskās efektivitātes apsvērumiem, katrā attiecīgajā gadījumā ir atbilstoša pamatnormai – demokrātiska tiesiska valsts.

Spriedumā ekonomiskās efektivitātes apsvērumi nav vērtēti un nav izmantoti arī juridiskajā argumentācijā. Tomēr taisnīguma princips mūsdienu demokrātiskas tiesiskas valsts tiesiskajā sistēmā pieprasa valstij pieņemt ekonomiski efektīvus lēmumus attiecībā uz suverēna dzīves regulēšanu, jo tikai tā varēs panākt saskaņu un līdzsvaru, tikai tā varēs nodrošināt vienlīdzību un labumu proporcionālu sadali. Teorija, ka ekonomisku un politisku apsvērumu izmantošana juridiskajā argumentācijā nav pieļaujama, neatbilst mūsdienu demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormai. Šajā sakarā jāņem vērā, ka atbilstoši mūsdienu demokrātiskas tiesiskas valsts tiesiskajā sistēmā valdošajai tiesību izpratnei tiesību normas saturs ir ievērojami plašāks par tās tekstuāli uztveramo (pozitivizēto) daļu. Tiesību piemērotājs nevar pilnībā ignorēt apstākli, ka ikviena tiesiskā regulējuma pamatā pastāv noteikta politiska izšķiršanās, kas balstīta uz politiskiem un ekonomiskiem apsvērumiem (*sk., piemēram: Pētersons M. Ekonomiskās efektivitātes apsvērumi juridiskajā argumentācijā. Jurista Vārds, 2013. gada 10. septembris, Nr. 37*). Ekonomiskās efektivitātes apsvērumi dod iespēju, piemērojot mikroekonomikas teorijas, analizēt tiesību normas. Katram likumam ir jāveicina ekonomiskā efektivitāte (*sk., piemēram: Posner R. A. The Economic Analysis of Law, Ninth Edition. New York: Wolters Kluwer Law & Business, 2014*). Arī Satversmes tiesas tiesnesis Kaspars Balodis un tiesnese Sanita Osipova savās atsevišķajās domās lietā Nr. 2014-12-01 "Par Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likuma 3. panta 1. un 2. punkta, 4. panta 1. punkta un 5. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam" norādīja, ka Satversmes tiesa, neraugoties uz nodokļu jomā ievērojamo konstitucionālās kontroles specifiku, nedrīkst nepamatoti pašierobežoties, kad tā pārbauda nodokļa atbilstību Satversmei, un tai vajadzētu vērtēt arī nodokļa ekonomisko ietekmi uz pieteikumu iesniedzējiem (*sk. Satversmes tiesas tiesnešu atsevišķo domu lietā Nr. 2014-12-01 4. punktu*).

Izskatāmās lietas materiālos ir norāde, ka solidaritātes nodoklis tika ieviests nevis lai nodrošinātu taisnīgumu, bet gan lai sabiedrībā "radītu taisnīguma sajūtu" (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 6. septembra sēdes stenogrammu lietas materiālu 11. sēj. 14. lpp. un 71. lpp.*). Patiesībā tikai neliela daļa Latvijas

iedzīvotāju (2016. gadā – 5933) – darba ņēmēji ar gada ienākumiem virs 48 600 *euro* – saskaņā ar Solidaritātes nodokļa likumu tiešām piedalījās solidaritātes nodrošināšanā, bet citas personas, kuru gada ienākumi tāpat pārsniedza 48 600 *euro*, ar šo likumu, tā mērķi netika aptvertas un solidaritātes nodrošināšanā nepiedalījās (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 5. septembra sēdes stenogrammu lietas materiālu 10. sēj. 5. lpp.*).

Uz to, ka Solidaritātes nodokļa likums tika pieņemts bez pienācīgas ekonomiskās efektivitātes izvērtēšanas, norādīja LBAS priekšsēdētājs Egils Baldzēns. Proti, likumdevējam, lai nodrošinātu efektīvu ienākumu līdzsvarošanu, būtu jāveic kompleksi pasākumi nodokļu sistēmas progresivitātes panākšanai, jo turīgākā sabiedrības daļa ienākumus bieži vien saņem nevis darba algas veidā, bet gan kā ienākumus no dividendēm, procentiem un kapitāla (*sal.: Sprieduma 10. punkts*). Latvijas Bankas pārstāvis Edvards Kušners tiesas sēdē no Latvijas ekonomiskās ilgtspējas viedokļa raugoties raksturoja Solidaritātes nodokļa likumu kā ekonomiski nepamatotu un norādīja, ka ienākuma nodokļu sistēmas progresivitāte principā esot atbalstāma, tomēr solidaritātes nodokļa gadījumā tā radot fiskālu motivāciju neveikt kādu darbību, proti – nemaksāt lielas algas. Latvijā neesot ne tiesiska, ne ekonomiska pamata motivēt uzņēmējus nemaksāt lielas algas un tādējādi arī neveidot augsti atalgotas darba vietas. No ilgtspējīgas ekonomiskās attīstības viedokļa šāda situācija esot ļoti bīstama visai sabiedrībai, jo samazinoties valsts konkurētspēja. Īstenojot sociāli atbildīgas valsts principu nodokļu politikas jomā, valstij vajagot veikt tādus pasākumus, kas būtu ilgtspējīgi, sabalansēti, taisnīgi un samērīgi (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 6. septembra sēdes stenogrammu lietas materiālu 11. sēj. 70. lpp. un 89. lpp.*).

Līdz ar to šāda likuma mērķa un subjektu izvēle nenodrošināja ne saskaņu un līdzsvaru, ne vienlīdzību starp visām personām valstī, kuru gada ienākumi pārsniedza 48 600 *euro*, ne labumu proporcionālu sadali. Tas vienlaikus mazina suverēna uzticību valstij (Latvijai) un tiesībām.

Ko nozīmē uzticība Latvijai, to uzskatāmā veidā atspoguļo Satversmes ievada teksts. Proti, latviešu valoda kā vienīgā valsts valoda, brīvība, vienlīdzība,

solidaritāte, taisnīgums, godīgums, darba tikums un ģimene ir saliedētas sabiedrības pamats. Šīs vērtības veido Latvijas konstitucionālo identitāti un integrē mūs Eiropas kultūrtelpā un Rietumu tiesību lokā. Tātad no Satversmes ievada un citiem Satversmes noteikumiem izriet dažādi konkrēti konstitucionāli pienākumi, kuru jēga ir nodrošināt Latvijas valsts pastāvēšanu un funkcionēšanu (*sk.: Balodis R. Latvijas Republikas Satversmes ievads. Grāmata: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. Ievads. I nodaļa. Vispārējie noteikumi. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2014, 133. lpp.*).

Respektējot to, ka Saeima ir tā konstitucionālā institūcija, kura vistiešāk īsteno suverēna gribu, un tās kompetencē ir jautājums par nodokļu sistēmas izveidošanu, citstarp arī solidaritātes nodokļa ieviešanu, kā arī neapšaubot to, ka šāds likums var kalpot par sabiedrības labklājības nodrošināšanas līdzekli, tomēr secinu, ka attiecīgajā gadījumā Saeima nav rīkojusies atbilstoši Satversmei.

Saeima, pieņemot Solidaritātes nodokļa likumu, nav sekmējusi uzticību Latvijai un tiesībām, jo Satversmē ietvertu jēdzienu “sabiedrības labklājība” ir izmantojusi kā tuvredzīgas ekonomiskās politikas attaisnojumu. Tieši veids, kādā likumdevējs ieviesis solidaritātes nodokli, nav sekmējis uzticību Latvijai un tiesībām.

Spriedumā ir pareizi akcentēts, ka, „vērtējot likumdošanas procesa atbilstību Satversmei, jāņem vērā tas, ka valsts budžeta likuma pieņemšana ir svarīga Saeimas funkcija, kuru tā veic kā institūcija, kas ir tieši atbildīga Latvijas tautas priekšā” (*sk. Sprieduma 25.2. punktu*). Tieši Saeimas atbildība suverēna priekšā liek īstenot tādu likumdošanas procesu, kas atbilst pamatnormai – demokrātiska tiesiska valsts – un vispārējiem tiesību principiem. Līdz ar to uz likumdošanas procesu nevar raudzīties kā uz tādu darbību kopumu, kas paredz vienīgi noteiktu procedūru īstenošanu. Likumdošanas process ir jāuzlūko kā suverēna gribas īstenošanas akts, kas mērķtiecīgi vērsts uz taisnīguma sasniegšanu.

6. Piekrītu Sprieduma 26. punktā secinātajam, ka, īstenojot nodokļu politiku, likumdevēja rīcībai ir jāatbilst vispārējiem tiesību principiem un citām Satversmes

normām. Tas izriet no pamatnormas – demokrātiska tiesiska valsts – un Satversmes ievadā iekļautā demokrātiskas un sociāli atbildīgas valsts principa. Tāpat arī piekrītu papildus izvirzītajām prasībām attiecībā uz likumu, kas regulē nodokļu tiesības. Satversmes tiesa pirmo reizi ir konkretizējusi principus, kuri izriet no pamatnormas un kurus likumdevējam ir pienākums ievērot likumdošanas procesā, citstarp arī lemjot par nodokļiem un izstrādājot valsts budžetu. Spriedumā norādīts, ka likumdevējam, īstenojot savu rīcības brīvību nodokļu politikas jomā, ir jāievēro efektivitātes, taisnīguma, solidaritātes un savlaicīguma principi. Likumdevēja pienākums nodokļu politikas jomā ir tāda solidāra un taisnīga – uz noteiktiem kritērijiem balstīta – sociālekonomisko atšķirību izlīdzināšanas mehānisma izveide, kas ir vērsts uz valsts ilgtspējīgu attīstību, turklāt ne tikai formālā nozīmē, bet arī nodrošinot šā mehānisma efektīvu funkcionēšanu, kā arī nepieciešamo nodokļu politikas izmaiņu pārdomātu un savlaicīgu ieviešanu (*sal.: Sprieduma 26. punkts*).

Tomēr Solidaritātes nodokļa likums neatbilst vairākiem šeit minētajiem principiem.

Spriedumā ir definēti taisnīguma, solidaritātes, efektivitātes un savlaicīguma principi kā orientieri, kas ļauj nodrošināt tādas sabiedrības pastāvēšanu, kura dzīvo pārticībā un tiecas pēc ilgtspējīgas labklājības. No Sprieduma argumentācijas izriet, ka šo principu ievērošana nav pašmērķīga, bet gan vērsta uz Latvijas valsts pastāvēšanu. Tomēr Spriedumā nav vērtēta solidaritātes nodokļa regulējuma atbilstība definētajiem principiem un tādējādi nav piedāvāts skatījums uz pašreizējo nodokļu regulējumu Latvijā un likumdevēja īstenoto politiku, kam jākalpo sabiedrības labklājības nodrošināšanai.

Solidaritātes nodokļa likuma pieņemšanas process neliecina par to, ka likums būtu bijis vērsts uz valsts ilgtspējīgu attīstību, – šis likums tika grozīts jau pirmā gada laikā pēc tā stāšanās spēkā; nedz arī par nodokļu politikas izmaiņu pārdomātu un savlaicīgu ieviešanu – likums tika ietverts kopējā valsts budžeta likumu paketē, nevis pieņemts pārdomāta, savlaicīga, uz taisnīguma un solidaritātes nodrošināšanu vērsta procesa rezultātā. Šo secinājumu pamato izskatāmās lietas

materiāli. Latvijas Bankas pārstāvis Edvards Kušners tiesas sēdē pauda uzskatu, ka solidaritātes nodokļa regulējums ilgtermiņā negatīvi ietekmēsot Latvijas darba devēju konkurētspēju (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 6. septembra sēdes stenogrammu lietas materiālu 11. sēj. 68. – 69. lpp.*), kā arī vērsa uzmanību uz to, ka likumprojekta straujās virzības dēļ Latvijas Bankai neesot bijis pietiekami daudz laika piedalīties tā apspriešanā (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 6. septembra sēdes stenogrammu lietas materiālu 11. sēj. 67. lpp.*). LBAS priekšsēdētājs Egils Baldzēns tiesas sēdē paskaidroja, ka sociālie partneri ir iesaistījušies likumprojekta izstrādē un, apspriežot iespējamus risinājumus nodokļu sistēmas regresivitātes mazināšanai, ierosinājuši izvērtēt arī tādas alternatīvas, kas ietvertu kompleksus risinājumus, nevis būtu vērsta tikai uz vienu darba ņēmēju grupu, tomēr kompleksu nodokļu sistēmas izmaiņu ieviešanai neesot pieticis laika (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 6. septembra sēdes stenogrammu lietas materiālu 11. sēj. 101. lpp.*).

Likumdošana un valsts budžeta izstrāde nav formāls process, kurā jā rūpējas vienīgi par noteiktu procedūru ievērošanu. Šim procesam jābūt vērsta uz taisnīguma sasniegšanu, uzticības vairošanu Latvijas valstij un tiesībām. Solidaritātes nodokļa likuma izstrādāšana, izskatīšana un apspriešana ir bijusi formāla, jo fokusēta uz iespējami ātrāku fiskālās telpas paplašināšanu un lielāku līdzekļu iegūšanu valsts budžetā, nevis uz konstruktīvu priekšlikumu izvērtēšanu un labāko iespējamo alternatīvo risinājumu meklēšanu. Saeima ir ievērojusi likumdošanas procedūru, tomēr to darījusi formāli, proti, vadoties pēc Satversmes burta, nevis gara (*sk.: Meļķisis E. Likuma burts, likuma gars, Satversmes tiesa. Satversmes tiesas pirmais spriedums. Sprieduma teksts, atsauksmes, analīze, vērtējumi. Rakstu krājums. Rīga: LU žurnāls „Latvijas vēstures fonds”, 1998, 42. lpp.*). Izstrādātās tiesību normas ir vienkāršota atbilde uz jautājumu, kā palielināt fiskālo telpu un valsts budžeta līdzekļu apjomu. Saeima nav pēc būtības vērtējusi to, kā šis nodoklis ietekmēs Latvijas valsts konkurētspēju un veicinās ilgtspējīgu attīstību. Izstrādātais solidaritātes nodokļa administrēšanas risinājums ir vērsts uz lētu un ātru nodokļa iekasēšanu, nevis taisnīgu nodokļa sloga

sadalījumu starp dažādām personu grupām un tādējādi pēc būtības nav vērsts uz ilgtermiņa mērķu sasniegšanu un sabiedrības vispārējās labklājības veicināšanu.

Demokrātiskā tiesiskā valstī tādu gadījumu, kad likumdošanas procesā pieļauts būtisks procedūras pārkāpums, ir ļoti maz, jo Satversmes normas un tiesiskuma princips vada likumdevēju soli pa solim. Tāpēc likumdevējs gandrīz vienmēr spēj likumdošanas procesā ievērot Satversmes burtu. Tomēr pienācīgs likumdošanas process ir tāds process, kas orientēts uz laba likuma pieņemšanu. Ar labu likumdošanu suverēna griba tiek īstenota tādā veidā, kas veicina uzticību Latvijas valstij un tiesībām. Ar formālu pieeju likumdošanas procesam nekad neizdosies radīt labu likumu.

Solidaritātes nodokļa likums nav uzskatāms par labas likumdošanas paraugu, jo pieņemts steigā, bez pienācīgas apdomas. Lai gan Satversme neparedz minimālos termiņus, kādi būtu jāievēro, lai varētu uzskatīt, ka likumdošanas process ir vērsts uz laba likuma pieņemšanu, tomēr likumdevēja lēmumiem nodokļu politikas jomā jābūt tādiem, lai personas varētu saprātīgi plānot savas ekonomiskās aktivitātes. Latvijā ierastā prakse apliecina, ka nodokļu regulējuma izmaiņas kļūst zināmas vien dažas nedēļas pirms to spēkā stāšanās. Arī tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principus nedrīkst uzskatīt par formāliem (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2004. gada 25. oktobra sprieduma lietā Nr. 2004-03-01 9.2. punktu*). Šie principi prasa nodrošināt tādu pāreju uz jaunu tiesisko regulējumu, lai personas varētu gan izprast savas tiesības un pienākumus, gan arī konsultēties ar juristu vai citu attiecīgās jomas speciālistu un tādējādi pārbaudīt savu secinājumu pareizību (*sk. Sprieduma 25.3. punktu*).

Nodokļu politikas jomā tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principiem ir īpaši liela nozīme, jo personām ir ne vien jāapzinās savu tiesību un pienākumu apjoms, bet arī jāspēj saplānot savas ekonomiskās aktivitātes vairāku taksācijas periodu garumā. Līdz ar to nodokļu politikas jomā savlaicīguma princips prasa, lai likumdevējs nodokļu regulējuma reformas ieviestu krietnu laiku pirms taksācijas perioda sākuma, tā ka ikviena persona, it īpaši persona, kas veic uzņēmējdarbību, varētu sagatavoties jaunajam nodokļu maksāšanas režīmam.

Tādējādi Satversmes tiesai turpmāk savā judikatūrā būtu jāiestrādā atziņas par saprātīgu *vacatio legis*. Šis princips paredz normatīvā tiesību akta spēkā stāšanās datumu nošķirt no šā tiesību akta paziņošanas dienas, piemērojot *vacatio legis* (sk., piemēram: Prokop K. *The Principle of Proper Legislation in the Republic of Poland*. In: *The Quality of Legal Acts and its Importance in Contemporary Legal Space*. Rīga: University of Latvia Faculty of Law, 2012, p. 370). Satversmes 69. pantā iestrādātais *vacatio legis* pamatprincips ir tāds, ka likums stājas spēkā četrpadsmit dienas pēc izsludināšanas, ja pašā likumā nav noteikts cits termiņš (sk. plašāk: Akmentiņš R. *Likumu un rīkojumu spēkā nākšanas laiks Latvijā*. *Jurists*, 1932. gada 9. janvāris, Nr. 1). Tas ir īsākais pieļaujamais termiņš, kas personām dod iespēju sagatavoties gaidāmajām tiesiskā regulējuma izmaiņām. Nodokļu regulējuma izmaiņu vai būtisku reformu gadījumā *vacatio legis* jābūt tādām, kas ļautu personām pienācīgā veidā sagatavoties jaunai tiesiskajai realitātei, un laika ziņā tam jābūt vismaz vairākas reizes garākam par īsāko pieļaujamo termiņu.

Līdz ar to Solidaritātes nodokļa likums nav atzīstams par pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu.

Satversmes tiesas tiesnese

D. Rezevska